

# Innst. S. nr. 275

(2001-2002)

## Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2002 mv.

St.prp. nr. 70 (2001-2002)

Til Stortinget

### 1. SAMMENDRAG

#### 1.1 Innledning

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger i proposisjonen frem følgende saker:

1. Lønnsregulering fra 1. mai 2002 for arbeidstakere i det statlige tariffområdet i samsvar med protokoller av 30. april 2002 mellom staten og hovedsammenslutningene LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat (YS Stat), Akademikerne og Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon (UHO), samt mellom staten og Norges Ingeniørorganisasjon (NITO) og Norges Farmaceutiske Forening (NFF).
2. Regulering av statspensjonene pr. 1. mai 2002 samt andre pensjonsforhold.
3. Myndighet til å innhente lønns- og personaldata fra det statlige tariffområdet.
4. Arbeids- og administrasjonsdepartementets oppfølging av Stortingets vedtak nr. 653 av 14. juni 2001 om endringer i konkurranseloven.
5. Endringer i statsbudsjettet for 2002.

#### 1.2 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet med virkning fra 1. mai 2002

*Lønnsforhandlingene pr. 1. mai 2002 mv.*

Forhandlingene mellom staten og tjenestemennenes hovedsammenslutninger LO Stat, YS Stat, Akademikerne og UHO om nye hovedtariffavtaler i staten for perioden 2002-2004, ble innledet fredag 5. april 2002.

Staten ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) viste i sin innledning bl.a. til de inntektspolitiske rammer, lønns- og forhandlingssystemet som velfungerende, samtidig som det fremover stadig må arbeides for en videreutvikling av en inkluderende og stimulerende personalpolitikk.

På bakgrunn av statens siste tilbud godtok Akademikerne forhandlingsresultatet, mens LO Stat, YS Stat og UHO sendte forhandlingsresultatet på uravstemning med sin anbefaling. AAD ble meddelt den 30. mai 2002 at forhandlingsresultatet var godtatt.

Oppgjøret for første avtaleår har en årslønnsvekst for 2001-2002 i overkant av 5 pst., avhengig av lønnsglidningen i 2002. Hovedtrekkene i forhandlingsresultatet er at partene er enige om at lønssystemet er fleksibelt, og ønsker en videreføring av de 3 hovedelementene: generelle tillegg, sentrale justeringer og lokale forhandlinger. Partene er blitt enige om en toårig avtale, med fastsatt regulering i perioden. Det vises for øvrig til proposisjonen.

#### 1.3 Regulering av statspensjonene pr. 1. mai 2002 og andre pensjonsforhold

*Pensjoner*

Ved behandlingen av St.meld. nr. 29 (1985-1986) forutsatte Stortinget at løpende pensjoner skal reguleres i takt med grunnbeløpet i folketrygden.

Grunnbeløpet i folketrygden foreslås i en egen stortingsproposisjon økt fra kr 51 360 til kr 54 170 fra 1. mai 2002. Dette medfører en merkostnad for de løpende statspensjoner på 396,3 mill. kroner, av dette 0,5 mill. kroner på kap. 1541 og 395,8 mill. kroner på kap. 1542.

#### 1.4 Myndighet til å innhente lønns- og personaldata fra det statlige tariffområdet

Lønns- og personalopplysninger innhentes årlig fra samtlige virksomheter innen det statlige tariffområdet.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) har inngått en samarbeidsavtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om innhenting, bearbeiding og kvalitets-sikring av de årlige grunndataene.

Avtalen skal sikre at det offentlige som arbeidsgiver (staten, fylkeskommunene og kommunene), unngår dobbeltrapportering av data til lønnsstatistikk.

En forutsetning for avtalen er at AAD blir tillagt myndighet til å innhente lønns- og personaldata fra offentlige arbeidsgivere som til enhver tid skal innrapportere lønnsdata til SST og STS.

Kostnadene som påløper ved å innhente, bearbeide og kvalitetssikre det nødvendige datagrunnlaget ved bruk av SSB er for 2002 1,4 mill. kroner.

### **1.5 Arbeids- og administrasjonsdepartementets oppfølging av Stortingets vedtak nr. 653 av 14. juni 2001 om endringer i konkurranseloven**

Stortinget traff 14. juni 2001 følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i konkurranseloven i tråd med Dokument nr. 8:100 (2000-2001), slik at misbruk av dominerende stilling blir forbudt og kan påtales uten klage fra fornærmede part, og slik at retningslinjene for vurdering av forretningsnektelser blir rettslig bindende."

Dokument nr. 8:100 (2000-2000) fra stortingsrepresentantene Anita Apelthun Sæle, Erna Solberg, Torbjørn Andersen, Magnhild Meltveit Kleppa, Karin Andersen og Terje Johansen som var bakgrunnen for forslaget, var basert på forslagsstillernes oppfatning om at avsetning i dagligvaremarkedet for mindre leverandører, grossister og produsenter var blitt vanskeliggjort, som følge av større markedsmakt på detaljistledet. De ønsket at et forbud mot misbruk av dominerende stilling skulle tas inn den norske konkurranseloven på linje med tilsvarende lovgivning i Storbritannia, Sverige og Danmark.

I Innst. S. nr. 333 (2000-2001) fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen sa komiteen seg enig med forslagsstillerne i at det var behov for et forbud mot misbruk av markedsmakt i konkurranseloven. Flertallet viste til at Konkurranselovutvalget ville legge frem sitt forslag til ny konkurranselov først i november 2002, og at det deretter måtte gjennom vanlig prosedyre for lovforslag slik at det ville gå flere år før en ny konkurranselov kunne tre i kraft. Stortinget oppfattet forslaget om et nytt forbud mot markedsmakt som et enkelt grep som det uavhengig av det nevnte lovarbeidet, måtte være mulig å ta stilling til før utvalgets arbeid var avsluttet.

#### *1.5.1 Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsutkast*

På grunnlag av Stortingets vedtak utformet Arbeids- og administrasjonsdepartementet følgende forslag som ble sendt på høring:

"Det er forbudt for en eller flere virksomheter m.v. å utilbørlig utnytte sin dominerende stilling i et marked eller en vesentlig del av et marked.

Slik utilbørlig utnyttelse kan særlig bestå i:

- a) å påtvinge direkte eller indirekte, urimelige innkjøps- eller utsalgspriser eller andre urimelige forretningsvilkår,

- b) å begrense produksjon, avsetning eller teknisk utvikling til skade for forbrukerne,
- c) å anvende overfor handelspartnere ulike vilkår for likeverdige ytelser og derved stille dem ugunstige i konkurransen,
- d) å gjøre inngåelsen av kontrakter avhengig av at medkontrahentene godtar tilleggsytelser som etter sin art eller etter vanlig forretningspraksis ikke har noen sammenheng med kontraktsgjenstanden."

Høringsinstansenes motforestillinger gjelder dels spørsmål om behovet for den ønskede lovendringen/ behovet for endringen før Konkurranselovutvalget er ferdig med sin utredning, og om nåværende konkurranselov er en hensiktsmessig hjemmelslov for en bestemmelse av den typen Stortinget ønsker. Dels er merknadene av retts teknisk art.

Flere mener at lovforslaget fremstår som lite gjennomarbeidet og viser til at det er behov for mer omfattende utredning. Høringsinstansene kan imidlertid ikke se at det er behov for en lovprosess parallelt med den som er satt i gang gjennom Konkurranselovutvalget.

Det konkluderes derfor med at man bør avvente utredningen fra Konkurranselovutvalget før man foretar gjennomgripende materielle og prosessuelle endringer i lovverket.

#### *1.5.2 Departementets konklusjon*

På bakgrunn av de omfattende motforestillinger som er reist mot departementets forslag til nytt forbud mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling, synes en forsvarlig gjennomføring av Stortingets vedtak nr. 653 av 14. juni 2001 i realiteten langt på vei å kreve tilsvarende og parallell utredning fra departementet som den Konkurranselovutvalget skal ha avsluttet innen 1. november 2002. Arbeids- og administrasjonsdepartementet er derfor kommet til at det er mest hensiktsmessig å avvente Konkurranselovutvalgets innstilling før det legges fram en odelstingsproposisjon i samsvar med Stortingets vedtak. Det innebærer at et forbud mot utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2004.

### **1.6 Endringer på statsbudsjettet for 2002**

De samlede bruttoutgifter ved lønnsreguleringen for arbeidstakere i det statlige tariffområdet pr. 1. mai 2002, er for tidsrommet 1. mai-31. desember 2002, beregnet til 1 486,5 mill. kroner.

Denne beregningen omfatter alle tilsatte (eksklusive kommunale og fylkeskommunale undervisningsstillinger) som går inn under hovedtariffavtalene i staten. Merutgifter som følge av forhøyede satser for overtid og arbeidsgiveravgift er med.

Merutgifter i forbindelse med lønnsreguleringene for forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, forvaltningsbedrifter og særlovsselskaper dekkes innenfor virksomhetenes budsjett.

De som får lønn administrativt fastsatt i kontrakt, må dekke merutgiften av lønnsregulering innenfor eksisterende budsjett, med unntak av eventuell lønnsregule-

ring av kategorilønn i lønssystemet for dommere i første og andre instans samt høyesterett.

Etter fratrekk av ovennevnte er merutgiftene beregnet til 1 300,5 mill. kroner. Etter vanlig praksis blir slike merutgifter dekket ved at det føres opp bevilgning under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, som Finansdepartementet får fullmakt til å fordele.

Avsetning til kompetanseutvikling er tatt med og fordelt over 2 år. Av dette er 3 mill. kroner avsatt til en bedre nyttiggjøring av kompetansen til personer med innvandrerbakgrunn. Det blir ført opp 25 mill. kroner for 2002, og det kommer forslag om å bevilge 25 mill. kroner på statsbudsjettet for 2003.

I tillegg til ovenstående foreslås følgende endringer i statsbudsjettet for 2002:

- Under kap. 1500 Arbeids- og administrasjonsdepartementet, post 1 Driftsutgifter, foreslås en økning i bevilgningen med kr 450 000 som skal dekke merutgifter ut over normalkonsekvensene av oppgjøret for Arbeids- og administrasjonsdepartementet.
- Under kap. 1503 Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid foreslås det at tidligere post 70 Tilskudd splittes opp i henholdsvis ny post 70 Tilskudd fra staten og ny post 71 Arbeidstakernes bidrag, for bedre å synliggjøre arbeidstakernes bidrag til ordningen på kr 200 pr. år. Lønnstrekket er innarbeidet i hovedlønnstabellen. Da antall årsverk i det statlige tariffområdet er redusert, foreslås en reduksjon på kap. 1503 som helhet. På post 70 foreslås det en bevilgning på 106,7 mill. kroner, mens post 71 foreslås satt til 39,7 mill. kroner.
- Under kap. 1504 Innskutte midler til lokale forhandlinger i skoleverket foreslås det at staten ikke skyter inn midler første avtaleår på grunn av lønnsoppgjørets ramme og profil.
- Under kap. 1541 Pensjoner av statskassen, post 1 Driftsutgifter, foreslås en økning med 0,5 mill. kroner som følge av økningen av grunnbeløpet.
- Under kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten, foreslås en økning i overslagsbevilgningen med 400,8 mill. kroner, grunnet økningen i grunnbelø-

pet. Økningen fordeler seg med 395,8 mill. kroner under post 1 og 5,0 mill. kroner under post 70.

- Under kap. 1595 Ventelønn m.v. foreslås en økning i overslagsbevilgningen med 6,9 mill. kroner under post 1 Driftsutgifter.
- Det er avsatt midler til dekning av merutgiftene ved lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet m.v. under kap. 2309 Tilfeldige utgifter, post 1 Driftsutgifter. Bevilgningen under kap. 2309 Tilfeldige utgifter vil bli redusert i forbindelse med proposisjonen om ny saldering av statsbudsjettet 2002 til høsten.

## 2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, legger til grunn at statsoppgjøret er et resultat av forhandlinger mellom partene. Komiteen viser til proposisjonen med vedlegg og har ingen merknader til statsoppgjøret.

Komiteen viser for øvrig til de respektive partiers merknader og forslag i Innst. S. nr. 272 (2001-2002) om trykdeoppgjøret 2002.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Regjeringen redegjør for oppfølgingen av Stortingets vedtak nr. 653 av 14. juni 2001 om endringer i konkurranseloven. Flertallet tar til etterretning at Arbeids- og administrasjonsdepartementet har mottatt en rekke innvendinger til forslag til endringer i konkurranselovgivningen. Flertallet mener endringer i konkurranselovgivningen må komme som et resultat av en helhetlig gjennomgang. Flertallet vil derfor avvente Konkurranselovutvalgets innstilling som ventes å foreligge høsten 2002.

## 3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2315	1	Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet Driftsutgifter, bevilges med .....	1 300 517 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1500		Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap 4500)	
	1	Driftsutgifter, <i>forhøyes</i> med ..... fra kr 146 153 000 til kr 146 603 000	450 000
1502		Tilskudd til kompetanseutvikling	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , <i>bevilges</i> med .....	25 000 000
1503		Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid	
	70	Tilskudd fra staten, <i>reduseres</i> med .....	53 157 000
		fra kr 159 811 000 til kr 106 654 000	
	71 (Ny)	Bidrag fra arbeidstakerne .....	39 724 000
1504		Innskutte midler til lokale forhandlinger i skoleverket	
	60	Tilskudd til preliminaire forhandlinger til kommune og fylkeskommune .....	0
1541		Pensjoner av statskassen	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>økes</i> med .....	547 000
		fra kr 15 000 000 til kr 15 547 000	
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>økes</i> med .....	395 847 000
		fra kr 6 159 252 000 til kr 6 555 099 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>økes</i> med .....	5 011 000
		fra kr 76 212 000 til kr 81 223 000	
1595		Ventelønn m.v. (jf. kap. 4545)	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>økes</i> med .....	6 900 000
		fra kr 269 078 000 til kr 275 978 000	

## II

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2002 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat, Akademikerne og Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon i samsvar med protokoller av 30. april 2002.

## III

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2002 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av Norges Ingeniørorganisasjon og Norges Farmaceutiske Forening i samsvar med protokoller av 30. april 2002.

## IV

For alle embets- og tjenestemenn som ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt gjennom hovedtariffavtale eller som er lønnet utenfor tariffavtale og ikke får sin lønn fastsatt administrativt i kontrakt, skal gjelde samme lønns- og arbeidsvilkår som etter pkt. II.

## V

Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten i 2002 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med

forutsetningene i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958 nr. 2, jf. § 26.

## VI

1. Løpende pensjoner i Statens Pensjonskasse reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp pr. 1. mai 2002.
2. Statens Pensjonskasse gis fullmakt til å regulere og tilpasse pensjoner som på grunn av særlige pensjonstekniske forhold ikke med rimelig resultat kan reguleres i samsvar med pkt. I.
3. Arbeids- og administrasjonsdepartementet gis fullmakt til å regulere pensjoner av statskassen på samme måte som for statspensjonister etter pkt. I.

## VII

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, post 1 Driftsutgifter, på de av departementets poster som har lønnsbevilgning.

## VIII

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) eller den AAD gir fullmakt, tillegges myndighet til å innhente nødvendig lønns- og personaldata fra arbeidsgivere i det statlige tariffområdet.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 18. juni 2002

**Sonja Irene Sjøli**  
leder og ordfører

**Trond Giske**  
sekretær